

ЧЕСТИТО РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО!

Скъпи
старозагорци,

Имайте споделени
и мирни
празнични дни!

Нека Рождество Христово Ви
донесе светлина и топлина!

Нека надеждата
за по-добро утре ни
сплотява и води
към добри дела!

Здрава и щастлива да е
Новата година!

Живко ТОДОРОВ
Кмет на Община
Стара Загора

Уважаеми
старозагорци,
Приемете
моите искрени
поздрави

в навечерието на най-
светлите и красиви
празнични дни. Пожелавам на Вас и
семействата Ви много здраве, споделена
топлина и хармония. Радвайте се на
вдъхновение и сбъднати мечти!

Нека Новата година Ви
донесе успех във всяко
начинание!

Мария ДИНЕВА
Председател
на Общински съвет
Стара Загора

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ФОТОГРАФ-ХУДОЖНИКА ЗАФЕР ГАЛИБОВ

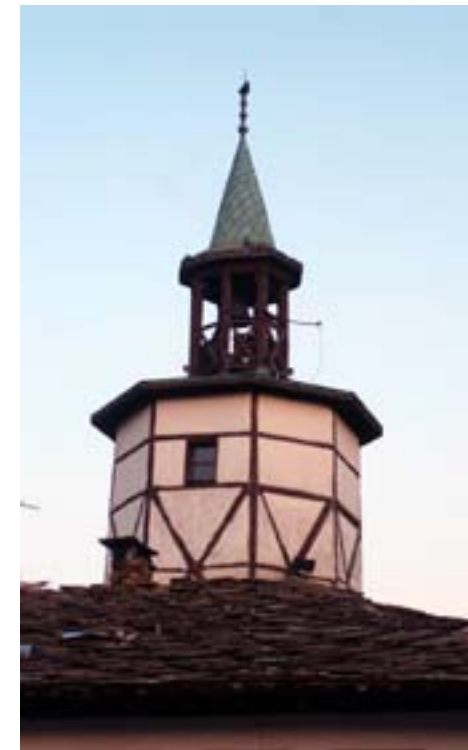

Зафер Галибов. Вгледайте се в лицата на неговите хора, за да откриете близките си, вижте неговите натюрморти, за да доловите дъха на българската земя, спрете се пред филмираните на неговите дървета и води, за да усетите колко хубост ни заобикаля, нищо че не всеки път сме в състояние да я съзрем!“

Из словото на Кръстан ДЯНКОВ при откриването на първата самостоятелна изложба на Галибов през февруари 1979 година на ул. „Раковски“ 108, София.

Калина КОВАЧЕВА

ТРАВНА

Младостта на танца

Очакване

120 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ВЛАДИМИР РУСАЛИЕВ

МОЕТО РОДНО СЕЛО

*Моето родно село е далече.
Там, под огромното ведро чело,
ведро чело на балкана - изсечен
в синьо небе. - Мойто родно село!*

*Долу във пролома волна река
мие брега - и гори, и поляни.
Долу във пролома волна река
тихо протича във слънце обляна.*

*Моето родно село е далече...
Вечер бездомна, огромна луна
слиза без шум зад баира изпречен.
В къщите черни тече тишина.*

*Моето родно село е далече...
Днеска защо ли го спомням с тъга?
Малко ли, малко ли стихнали вечери
мокри очи не притварях - от глад?...*

*Мое печално, далечно село!
Бедно село, о, кога ще те зърна
светло под ведрот горско чело,
светло - от радост спокойна обгърнато?*

1937

*Непечатано стихотворение на поета,
открито от Румен Стоянов.*

НОВИ КНИГИ

Фернандо ПЕСОА, стихове, Румен Стоянов, превод от португалски и предговор, Корина и рисунки Момчил Стоянов, ИК“Огледало“, 2019.

Анатолий ПЕТРОВ, Владимир Висоцки и България, Изд.“ДАР-РХ“, 2019.

Кирил ПОПОВ, Сватба в Прага, роман-дневник, ИК“Стилует“, 2019.

Димитър ПАЛАЗОВ, Прелетен път, тристишия, Изд.“Фабер“, 2019.

Кънчо ВЕЛИКОВ, Благодаря, Живот!, сонетни венци, Изд. „Фабер“, 2019.

Йордан АТАНАСОВ, Срички за врабец, хайку, ИК „Алфатрадо“, 2019.

Стоил СТОИЛОВ, Томина неделя, етюди, отзиви, Стара Загора, 2019.

Иван ЕНЧЕВ, Добрата дума, Литературни паралели, Изд. „Българска книжница“, 2019.

Златина ВЕЛИКОВА, Ясновидецът, Сдружение „Хулит“, 2019.

Петър РАЙКОВ, Отломки, лирика, Изд. „НЧ Даскал Петър Иванов, 2019.

Димитър БРАЦОВ, От боговете откривах си мънищко огън, ИК „Кота“, 2019.

Елена ВЛАШКА, Улични мисли, есета и афоризми, Изд. „Пропелер“, 2019.

Ирина АЛЕКСАНДРОВА, Софийски носталгии, спомени, Изд. „Пропелер“, 2019.

Димитър МАВРОВ, Първично, стихотворения, Изд. „НЧ Даскал Петър Иванов“, 2019.

Десислава НИКОЛОВА, Очакване, лирика, Изд. „Фабер“, 2019.

Кристина БОЖАНОВА, До следващия изгрев, стихотворения, Изд. „НЧ Даскал Петър Иванов, 2019.

Нася КРАЛЕВСКА, Без заглавие, Рушители и строители на България, Изд. Рива, 2019.

ПТИЦИ В НОЩТА, списание за поезия, проза, критика, публицистика, гл. редактор Таньо Клисуров, ИК „Кота“, бр. 3, 2019.

ЗОРНИЦА - алманах за литература, изкуство и култура, бр. 45, 2009 - 2019. Издава Дружество на писателите - Габрово, гл. редактор - Минчо Г. Минчев.

КОЛЕДНО ЛИТЕРАТУРНО ЧЕТЕНЕ

Виолета БОНЧЕВА

КОЛЕДНО

Като селянин щедър идва снегът от баира и крачи, ръси земята с бели трохи, син вятър носи в торбата - дълга ще е тази година зимата, която след себе си влечи, която ще скрие за дълго зеленото от гърба на земята.

И ние, от Всевишния помазани, посланици на небето, щастливи, защото сме живи, ще го посрещнем отново – със скромна трапеза за празника, с трепет в сърцето, в очакване пак да се случи Рождество Христово.

До бъдника – дъхав ошав, паница леща и колко много надежди наоколо има... С тях подреждаме дните си, те са част от битието ни, с тях сме прекосявали времето толкоз години...

С добро да дойде новият сняг, добро да бъде, да ражда добро всяка мисъл, всеки жест към брата, че доброто е благослов за всяко щастливо събдяване – и в мислите, и в думите, и най-вече в делата.

Любов да е и песен, здраве и светла сила – благословена Коледа със сняг света покрива...

Витлеемска звезда огрява с мощта си Всемира и плиска радост, която от Бога извира!

НЕ Е ЕСЕН ТАЗИ НОЩ, не е есен – само листата са жълти, а мирише на лято, на някакво дъно солено и мокро плесен, на шарени птичи пера от преминало ято.

Навярно е сън, защото брегът е под мене – прегърнат щедро от светлини далечни и звездни, които се спускат отгоре по облачен хребет и падат направо в отвора на люшнати бездни.

И туй, което бе вчера, приижда полека, и пясъкът хруска под нашите мокри сандали, и някакви сини надежди полюшват звънчета, и клони разсичат простора с зелени кижи.

И свирка на кораб отнася октомври нататък – в очите ми слънце, росилек в тревата извира... Сезонът, наречен Любов, се завърна в миг кратък, изпълвайки земния свят с друг рисунък и сила.

И аз съм частица от него и ти си до мене – все тъй неподвластен на времето скоротечно, все тъй доверчив, все тъй простодушен и земен... че мисля си: всичко, което се ражда в сърцето, е вечно.

ОТДАВНА МИНА „златната вода“ и още колко минаха, не помня... От всякога по-пуст е днес брега, напоящ куче гладно и бездомно.

И по-сурови спускат се лъчи от слюдената луна диадема, а въздухът наоколо – горчив, прегръдката му - тясна и студена.

Тук нявга с голи лакти и пети се хвърляхме да уловим зората, която се оглеждаше в реката, тъй шумна и тъй палава преди.

Блестяха риби в синята ѝ глъб, в подмолите ѝ злачни се рояха, край облите ѝ камъни сновяха и като тях сияеше светът.

Сега е друго. Някак си студен брегът изглежда – тъжен и безмълвен. А болката изгаря като с въглен на спомена

контура съвършен.

Димана ИВАНОВА

МОЛИТВА В ТИШИНАТА

в памет на убития словашки журналист Ян Куцяк

Целият свят заговори и закрещя от ужас и погнуса. Само те замълчаха. Мълчи и гузната съвест на палачите. Понякога думите са толкова силни, че с тях започва всичко, но и с тях завършва. Силните думи извикват тишината. Думите-молитви и пророци на смъртта. Днес множество факли-свещи блестят пред словашкото посолство в Лондон като алени божури. Те изграждат ореола над главата ти, мъченико на правдата - потърсена, но неаммерена. Правдата, чийто знамена стоят разкъсани и разядени от множество вредни червейчета, те покриват като смъртен плащ.

БРЮКСЕЛ

Тялото ти е като пиано от белгийски шоколад – мисля си докато отпивам от кафето в кафенето на „Мон дезартисте“.

Натискам клавишите му в такт на мелодия в „до“ минор.

То се разтапява бавно и постепенно, докато мажорното в мен крещи.

Отдолу преминава целият град –

туристи,

художници,

музиканти,

адвокати,

палачи...

Свиря по пианото от белгийски шоколад, а приближаващият залез ме наблюдава.

Постепенно под мен хората ги няма,

останал е само уличният музикант,

който също досвирва последните акорди от песента си

с надеждата да събуди любов в хорските сърца,

а може и в това на любимата си?

Изпивам и последната капка кафе,

последната мелодия е изсвирена,

пианото от белгийски шоколад се е разтопило

под страстта на пръстите ми.

Останаха съм сама с Луната,

от която ме гледаш и се усмихваш,

щастлива.

Днес е вече мелодия отминала,

но утре ще ме срещнеш отново

игрива

в рокля с цветовете на сецесона

и с тяло като пиано от белгийски шоколад

красиво.

Кристина БОЖАНОВА

СЛЪНЦА

Януарско снежно слънце заслепи ме, и обърка мислите премръзнали. Ти извика новото ми име – аз повярвах в любовта прибрзано...

Мартенското слънце на надеждата от цветята взе си аромати, полетях с криле, повярвах в снежната приказка на любовта... пропаднах...

Юлско слънце грее, а не топли. Нямам име. А и теб те няма. И връхлитат градоносни облаци с вятъра на злото и измамата...

Октомврийско слънце ме завари в планината да те търся горе. От съдбата взех един подарък – срещнах доверчиви шури хора...

Декемврийското е слънце за ценители. Само единичи го дочакват. Мисля, че е късно и душите ни поотделно ще се скитат някъде...

ЗВЕЗДНА МЕЛОДИЯ

И пак разминахме се, както винаги... Посоките полярни ни събраха за кратка среща.

Разотидохме се –

на юг аз, ти – на север.

А пък някога

заминах аз на север, ти – на изток....

Защо съдбата ни заложи клопка?

Не искам доказателства

и не понасям клетви.

Разстилам си душата

оголена пред тебе.

И знам – ще ме намразиш,

когато чуеш моята история.

Не казвай нищо.

Думите се ронят

от слънчогледа на живота

и само тихата мелодия,

която пращат от

съзвездieto Андромеда,

ще излекува раните

от старата любов.

Звездите ни говорят...

ДОКАТО

Докато се оглеждаш за любов, ще дойде есента. И неусетно ще пожълтеят листите на старото дърво, ятата ще отлignent за последно...

Ще търсиш на съня невидимата нишка, но все ще ти убягва. А следата от стъпките ми снежната вихрушка ще заличи. И само вятърът

ще тропа по прозореца ти с ледени премръзнали ръце и ще разпърсква и топлината, и уюта. И приведен над листите, ще молиш да се върна...

А аз ще се присмивам на съдбата и ще летя след птиците с крилете, от раменете ми пораснали. Докато повикат ме далече ветровете...

ЗА ДВЕ ЗНАЧИМИ КНИГИ НА БЛАГОВЕСТА КАСАБОВА

Иван Д. ХРИСТОВ

Благовеста КАСАБОВА е виден литературен критик, литературовед, литературен историк и изтъкнат публицист. Тя е автор на почти двадесет книги, сред които: „Калина Малина“, „Дълг и слава“, „Първообраз на света“, „Богородица на свободата“ / за Баба Тонка Обретенкова/, „Ръми в душата ми“ /за Мара Белчева/, „Нудотворката“ /за Фани Попова – Мутафова/, „Минало – неотминало“, „Обич за обич“ /литературна анкета с Евтим Евтимов/ и други. Нейните „Вечери на кръста“ от едно название – литературни срещи и представления от нея изяви български писатели и поети в читалище „Пенчо Славейков“ – София, са издадени в последствие в отделни критични книги.

През настоящата 2019 година Касабова поднесе на читателите две от най-значимите си книги „Споделено“ на Издателство „Българска книжница“ и „В кадър“ на Издателство „Захари Стоянов“.

Колко точно, само с две думи: „име и характер“, Пенчо Чернаев характеризира Благовеста Касабова. Нейното богато литературно – критическо наследство, достойни постъпки, литературни битки и смела гражданска позиция, напълно потвърждават определеното на почтения литературен критик.

Авторката има откровено виждане за литературно – творчески процес у нас, не пести негативните проявления, независимо от имена и авторитети. За нея творческата и нравствена същност на твореца са неделими. Литературно – критичното и публицистично творчество и двете й нови книги, я разкриват пред нас като ерудиран и честен автор, който не се бои да казва истината. В тях отново проличава умение й да разкрива в детайли литературните факти и явления. Задълбочените анализи и разговори с български творци, изисканият словесен изказ, гражданската позиция, с която се противопоставя на негативните процеси в литературата и днешното ни общество, говорят за нейната загриженост за състоянието и проблемите на днешния обществен и литературен живот.

Според Благовеста Касабова „ в такива моменти литературата е призвана да възпитава чувствата и да бъде морален пример, да води към доброто и красивото“.

Книгата „Споделено“, включва 27 интервюта с видни български писатели, сред които Евтим Евтимов, Николай Петев, Здравко Чолаков, Дончо Цончев, Божидар Божилов,

Никола Радев, Боян Ангелов и други, както и с композитора Тончо Русев, художника Евгений Босицки и издателя Йордан Антов.

Авторката споделя, че „повечето разговори са публикувани във вестник „Новият пулс“ през годините 2005 – 2013. Няколко от интервюираните творци не са вече между живите, но споделеното в разговорите остава ярки следи в националното ни литературно и културно наследство. Останалите живи автори продължават активното си творческо участие в процесите, съпътстващи духовният живот у нас, обогатявайки го с творческите си постижения“.

Благовеста Касабова осъзнава факта, че в такива тежки социално – икономически времена на упадък на духовни ценности и национална идентичност, мнението и позицията на видни творци на словото и изкуството е жизнено важно за нашето бъдещо развитие.

Завидно е умението на авторката така да зададе въпросите към интервюираните, че да насочи разговора към най-актуални литературни и обществено значими теми. Изтъкнатата литературна критичка притежава добра интуиция. Умее да отстои за здрави нравствено-естетически позиции и принципи, да е честна, обективна и безпристрастна в оценките си. Ето някои от заглавията на интервютата й, които красноречиво говорят за болезнената чувствителност и загриженост на авторката за състоянието на съвременния литературен живот: „Българската литература е най-тревожната ни задача днес“, „Жива е българската литература“, „Писателят не може да е с гръб към политиката“ и други. А заглавието на интервюто „В сърцето ми е България“ можем напълно да отнесем към самата нея. Тези думи прекрасно разкриват същността на Благовеста Касабова като човек, творец и гражданин.

„Споделено“ е много навяременно, полезно и увлекателно четиво, не само за хора, които се занимават с изследователска дейност в областта на литературата и изкуството, но и всеки ценител на българската словесност и изкуство.

Още на времето с книгата си „Другата страна на медала“ Благовеста Касабова разбуни писателската гилдия. И в новата си книга „В кадър“, позовавайки се на безспорни литературни и исторически факти, тя прави нов прочит на отдавна утвърдени литературни имена и авторитети. Книгата не случайно носи подзаглавие „Размисли за автори и книги, за празнодумство и словоблудството“. Тя се състои от три тематични части: „Критика“, „Публицистика“ и „Интервюта“. За книгата литературния критик Георги Н. Николов казва: „Тя е грояща, гравивна, оптимистична и обществено значима книга, отдавна чакана като глътка жива вода“.

Авторката ни насочва към постижения и несполуки в областта на литературата, спира се на творчеството на български поети и писатели, които са успели да я провокират, било с високото си творческо майсторство, било с недостойни за твореца прояви.

Запомнящи са нейните статии – полемики: „Защо Розалия Ликова не изплюе камъчето“, „Тенденционно, манипулативно, безотговорно“, „За „непознатите“ писатели и литературни насекоми“, „Диктатът на нищото“, „Мир на съвестта му“, „Прочетено отново“ и други.

Благовеста Касабова е родолюбец, защитник на българското, гражданското и стойностното в нашата литература. Борен срещу нихилизма, нагаждачеството и чуждопоклонничеството. Тя откровено притежава добра интуиция. Умее да отстои за здрави нравствено-естетически позиции и принципи, да е честна, обективна и безпристрастна в оценките си. Ето някои от заглавията на интервютата й, които красноречиво говорят за болезнената чувствителност и загриженост на авторката за състоянието на съвременния литературен живот: „Българската литература е най-тревожната ни задача днес“, „Жива е българската литература“, „Писателят не може да е с гръб към политиката“ и други. А заглавието на интервюто „В сърцето ми е България“ можем напълно да отнесем към самата нея. Тези думи прекрасно разкриват същността на Благовеста Касабова като човек, творец и гражданин.

Поведението на някои псевдо-демократи, манипулатори, бездарни писатели, професори, безотговорни издатели и журналисти в някои печатни и електронни медии, както сполучливо ги нарича авторката – „литературни насекоми“, предизвикват нейното остро саркастично слово да бие тревога към всички, за които не е безразлично бъдещето на страната ни. Към такива „телевизионни калинки“ и „литературни насекоми“,

скъпо платени от своите господари, авторката е безпощадно саркастична: „Живуркайки в собствените си гьолчета, въобразявайки си, че порят водите на океана, нямат никаква представа, какво се твори извън гьолчето“.

Касабова е критик-боец. Тя назовава нещата „право куме в очи“ – обективно, честно, директно: „Безпътие или национален нихилизъм“, „О, неразумна българко“, „Класиката е свещена“ и други. Бори се за утвърждаване на българското самосъзнание и чист български език.

В есето „За писателя и прехода“ Касабова е болка споделя: „След промените през „прехода“, не се появи нито едно значимо име, нито едно високостойностно произведение. И се разбра, че слугуваш ли, независимо на кой и какъв господар, не може да бъдеш истински творец. Освен талант, който е от Господ Бог, писателят трябва да има и морал и съвест, и гражданска позиция“.

Книгите „Споделено“ и „В кадър“ са ценен принос съвременната българска литература. Те потвърждават, че въпреки повратностите на времето, неолибералните литературни фалшификации и митологизации, истинската критика все още не е отряла и е на път да възвърне своята обективност и висок естетически критерии.

Чрез тях Благовеста Касабова отправя ясни послания към всички нас – да дадем отпор на бездуховността и нравствения разпад, и потърсим отново нашите позабравени родови и национални ценности, които са били и ще бъдат нашата духовна опора и за в бъдеще.

Благовеста Касабова – „Споделено“, Изд. „Българска книжница“, София, 2019 и „В кадър“, Изд. „Захари Стоянов“, София, 2019.

Худ. Иван БОЧЕВ

ХАРЕСВАТЕ ЛИ АДЕНАУЕР?

Банко П. БАНКОВ

В памет на проф. П.П.

В разписа за лекции и упражнения през есенния седми семестър ситно-ситно се четеше: „Теор. на еластичност“ – проф. Тополев, „Водоснабд.“ – доц. Клисаров, „Стоманобетон“ – проф. Попгенчев.

Хлябът на строителния инженер у нас е в стоманобетона, по-рядко – в металните конструкции. В села и градчета кажи-речи всеки мъж е помагал да се отлее бетонна плоча за градина се съседска къща. Броят на железата в плочата и диаметрите им обаче си е инженерска грижа. Който е наближиш в учебници и справочници, знае – изчислителните формули са окичени с множители и делители като коледни елхички. Що студенти се препъват на изпит заради тях.

Колеги от горните курсове споменаваха с уважение името на професор Попгенчев. Дипломирал се в Мюнхен, преди Втората световна война повечето българи са учили инженерство в немски политехники. Немецът е практичен, той извежда теорията, като обобщава конкретни примери. В Англия и Франция е обратно, преподават принципи, а ти проумявай как да ги приложиш. Завършилилите строително инженерство там навремето са се брояли на пръсти. Далечни страни, отвъд Алпите и Ла Манша, скъпа валута, английски у нас рядко е бил преподаван. И откак сме ги били при Дойран, не ни долюбаат.

Преди да оглави катедра в политехниката, Попгенчев работил в „гранитид“, най-сOLIDната строителна фирма в Царство България. Проектирал сгради, вдигал комини и мостове, водеха го за баща на стоманобетона у нас. Студентът уважава преподавателя с опит, оня, който преди да се прехранва от наука, е преглъщал корав зальк в живота. Беше голям мургав мъж с оголяло чело и ораторски глас. И най-сложната формула ще влезе от устата му в ушите на сънната следобедна аудитория. Може, знае, затова – шедър жестадижи.

Носеше се мълва, пет пъти късан студент, бивш фронтовак, опрял до дипломиране, се явява за последно при Попгенчев. Млъкнал като риба на спасителен въпрос за тройка. Професорът разгърнал книжката му, гледа – селско чело, родопчанин, слязъл от чукарите, всички други изпити е положил. Чудил се, чудил, па рекъл: „Колега, накъде да те връщам повече? Тя с мълчане няма да стане, ами опитай да прескочиш бюрото ми от място, без засилване, успее ли – хващай тройката“. Нямамо мърдане, прескочил го фронтовакът, дипломирал се и заработвал почтен инженерски зальк в Ардино.

Есента, в която дойде ред Попгенчев да ни чете стоманобетон, беше смутна. Двеста хиляди унгарци се гневяха по улиците на Будапеща, искаха реформи, агенти на тайните служби стреляха срещу работници и студенти, клеймяха ги за контрареволуционери. Протестиращите изгезаваха партийни апаратчици, бесеха ги по дърветата, руски танкове пресякоха границата, разригнаха барикадите, изтърбушиха Будапеща и смазаха въстанието за седмица. Айзен-

хауер, Макмилън и Аденауер, дето бяха подкокоросвали протестиращите, си измиха ръцете като Пилат, заклеиха репресните с декларация в Съвета за сигурност.

Екна мразовита тишина, хиляди бунтуващи се бяха побягнали през австрийската граница. След седмица кореспондентка на българското национално радио побърза да съобщи: в унгарската столица всичко е наред, певица от будапещенската опера е предложена за държавна награда. И в бистро на булевард „Ракоци“ журналистката видяла дама с жълта шапка да закусва с апетит рибен специалитет.

В института тихомълком сприях стипендиите на колеги с неблагонадежден произход. Двама-трима по-възрастни, изключвани след чистки навремето, престанаха да се мяркат на занятия. На ум си правехме сметка, кой ли ще е следващият...

.....

На първата лекция по стоманобетон в залата надойдоха студенти от горни курсове, положили изпита. Те пък какво търсят? Професор Попгенчев ни въведе в дисциплината, римският бетон е хилядолетен, даде примери с акведуктите, с Колизеума и Пантеона. Стоманобетонът е сравнително нов материал, датира от деветнайсети век. Градинарят Моние отливал циментени саксии за палми, обрамчвал ги с метална мрежа, да не се пукат. Мрежата ръждавела, затова обмазал саксии с циментен разтвор и така се родил стоманобетонът.

Професорът беше словоохотлив, отплесна се от темата, сподели как е започнал работа като общински инженер в предбалканско градче. Шеговито вметна как местни госпожи поднесли жената на кмета. Тя си ушила рокля от хубав плат, твърдяла, че е виенски, макар че го купила в тамошен магазин. Така ли? Съпруги на градски първенци купили от същия плат, ушили рокли на слугините си и ги проводили с невинни поръчки у кметията.

На следваща лекция пак почнахме с градинаря Моние и обрамчените саксии. След което професорът разказа как, докато строял железопътната линия към Подкова, младите инженери оправдавали мъжките си закъснения. Наложило се да укрепят аварийно обрушен тунелен свод до среднощ. Та паролата за колегиални мъжки разпикви оттогава станала: „Утре вечер укрепваме осми тунел“.

Цял месец лекционната зала се пълнеше със слушатели, жадни за импровизациите на професора. Забавляваха ни остроумията му, хлътваше в отдавнашните случаи, правеше политически намеци. А с учебния материал – до бащата на стоманобетона, обрамчил циментени саксии с мрежа.

Не е студентска грижа да умуваме по лекционното съдържание, на инспекторите в учебен отдел за какво ни плащат? Освен това колеги-стари пушки уверяваха – каквото не е предадено, няма да се иска на изпит. Яден.

.....

Коси капки пълзяха по изпотените прозорци на лекционната зала, радиаторите кълколеха, но топлеха едва-едва. Попгенчев си припомняше немски авторитети в стоманобетона от преди войната, Мьорш, Баушингер и Дишингер, коментираше поучителни случаи с тях и със свои състуденти, довели немски съпруги в България. Опря се с две ръце на катедрата, вторачи се в аудиторията и неочаквано попита: „Вие харесвате ли Аденауер?“

Добре ли бяхме чули?

Западногерманският канцлер се водеше за зъл враг на социализма, реакционер, заклеяван в преса и радио, доходна тема на карикатуристите. Рисуваха го както сбръчкано шимпанзе, размахал атомна бомба, днешен аналог би му бил Ам Гъл от „Властелина на пръстените“ от Толкин.

Попгенчев написа на дъската „Харесват ли Аденауер?“, чукна на точката под въпросителната, тебеширът се съчуши. Залата млъчеше, муха да бръмне ще се чуе, професорът се извърна към нас, гледаше ни с очакване. После написа разкрачено под въпроса: „Аз харесвам Аденауер“. Снизихме се инстинктивно, да не срещнем погледа му, провокира ли ни, режима ли предизвиква, добре ли е? От доста време анонимно се шушукаше по повод лекциите и здравето му.

Съзнаваше ли в какво явква себе си и нас? Донякъде, когато звънна звънецът, преди да излезе избърса написаното на черната дъска.

На другия ден извикали партийния ни отговорник, Чичото, във вузовския комитет. Разпитвали го, заплашвали го; с кой ум сме мълчали толкова време? Защо никой не е донесъл какви ги говори Попгенчев на лекции? Няма да ни признаят дисциплината, целият курс ще я слуша поговорно.

Смениха Попгенчев с един от старшите асистенти в катедрата, наваксмахме как да е пропуснатия материал през пролетния семестър. А в края на следващата година се чу, професор Попгенчев починал след мозъчна операция. Открили му били тумор с разсейки.

Правото да мислиш и говориш свободно се плаща различно, но скъпо, тогава, пък и днес. А маймунчовете, размахал атомна бомба, се оказа, че бил от бащите на Обединена Европа. На европейската врата почукахме гузно след петдесет години лутане.

Онези, които на времето кепазяха грозния канцлер заради шницел и привилегии, може да са го срещнали горе и да са се извинили.

Ако има „горе“.

Из подготвяния за печат сборник „РАЗКАЗИ ОТИ ЗА ЧЕКМЕДЖЕТО“

Горана ПАНАЙОТОВА**ЖИВОТЪТ...**

Под наем сме дошли на този свят
и всеки ден си плащаме пената.
Животът се откупва със дела,
с горчив урок, с любов към непознати.

Животът струва! Колко ще платиш?
За всеки стойността е най-различна.
Можеш на врага си да простиш –
зависи колко силно ще обичаш.

Защо си мислиш, че е подарен?
Че просто ти е даден за заслуги?
Праховайки един единствен ден,
ти губиш много, страшно много губиш.

Не трупай вещи, трупай простота,
отрупувай се с емоции и радост.
И ако ти останат до нощта,
до утрото раздай ги на приятел.

От гроба няма кой да те спаси,
и времето безмилостно изтича.
Не са ти нужни къщи и коли,
а някой който тебе да заобича.

За кратко си дошъл на този свят.
Не ти е нужно да градиш палати.
Гради надежда, вяра, доброта.
сздай живот, жадувай свободата.

И знай, че красотата е тъга.
От залеза днес по-красиво няма!
Залезвай със достойнство, без вина.
И със усмивка силна и голяма.

Живей така, че в сетния ти ден
децата ти със гордост да закрачат.
Врагът ти да склони глава,
а небесата силно да заплачат.

Ти ме спаси -
когато пропаднах в Спомен.
Когато се хванах за клон Настояще,
а отдолу ме чакаше бездна от Минало.

Ти ме спаси -
когато бях слаба, по-слаба от виното.
Когато избрах да съм сянка на демон,
когато реших да си върна крилата...

Ти ме спаси -
любовта си протегна към мен.
И аз полетях, по-лека дори и от вятър.
А после разбрах, че си Бъдеще...

Не се познаваме.
От други светове сме.
И отминаваме
като слепци.
Различни сме
и много уморени.
А всичко ни събира
и дели.

Не се познаваме.
В различни светове сме.
И всеки е затворен в своя храм.
В своята вяра,
в своето утешение...

А всъщност как не иска да е сам!

Мария НЕДЕЛКОВА - МЕДИАНА

Да те разплача от любов?!
Това го мога, само да поискам!
За мънирко компромис
ти бъди готов
и застави до мен...
дори и да е скришом.
И протегни към мен
невярващи ръце.
А после обгърни ме
и ме вдишай.
Дълбоко алвеолите си
изпълни.
Със всичките си сетива
ти ме почувствай!
И вдишай в мене семето на любовта.
И вдишай ме със всичките си сетива.
Със всяка клетка!
С всяка фибра ме поискай.
И нека бъда глътка кислород.
Със сладостно уханье на пролетта.
С любов,
с енергия си изпълни сърцето!
И бавно, продължително
и нежно вдишвай ме така!
Уханието на любовта
не се забравя лесно!
А после, ако искаш, си
тръгни от мен така...
Понесъл аромата на страстта!
Но вдишаш ли веднъж
от моята любов...
Ти пак при мене
с Божии благослов
ще се завърнеш!

Да те разплача от любов!
Това го мога! Ти,
още ли го искаш?

Пенчо ПЕНЧЕВ**ЕСЕН**

1
Небето плаче тихо
във синкавия мрак,
сълзите му се стичат
по белите тополи.
И пак е късна есен,
и дяולי падат пак,
бездомните дървета са тъжни пак;
и голи.

2
Аз лежа сред листата
по мократа пръст полепени
и заравам ръце във гърдите
на морната тъжна земя,
и потръпва плътта ми,
и замръзва,
под стрелите студени
на дъжда,
на съня,
есента
и нощта.

3
Не мога да избягам от дъжда.
И капки по страните ми
застиват.
Дали е дъжд това?! Или сълзи
душата ми самотната обливат.

Йордан АТАНАСОВ

капки в стъклото
птици към мен
от безкрая

старец варди звездите
цигани крадат ги
дядо легни си

времето се е
излегнало върху Вселената
не му дреме

Балканите
от хакери изтрити
в паметта на Бога

пътят е тих и пуст
тупна шишарка
той проговори...

маймуните боного
социализъм
хляб малко сексе много

куче в краката ми
ближе
благодарност в аванс

скалпел от думи
убива душата
и я въздига

сексът - музика
за душата
или чувство за свое

свободата не засища
тя за малко
развеселява...

гладни цигани
коне и каруци пеят
дний свобода

оглеждам се
над кладенец
ела ми казва водата

старица отбира шишарки
аз думите
все за разпалки

срич ки те семки на лист
празни пълни
разбира врабеца...

сълза от студ
или изгубена любов
изтича

щрак-щрак
светещът реже нос
лозата плаче

февруарски студ
боровете настръхват още
треперя за тях

вятърът се бори
с крачето на бастуна ми
смее се

всяко прилагателно
носи на гърба си
безброй въпроси

красотата ме плаши
търся защита
в грозното пате

променяй посоката
ще стигнеш
винаги ТАМ

Из " **СРИЧКИ ЗА ВРАБЕЦ**", Изд.
*Алфатрадо, С, 2019, художник Калин
Николов.*

*Изданието е реализирано с финан-
совата подкрепа на Министерството
на културата.*

ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН ФЕСТИВАЛ „ОТ ИГНАЖДЕН ДО КОЛЕДА - ТРАДИЦИИ И СЪВРЕМЕННОСТ“. ДОМАКИН НА ФЕСТИВАЛА - НЧ „РАЗВИТИЕ“ С. ДЪЛБОКИ, ОБЩ. СТАРА ЗАГОРА.

*Певческата група „Славеи“ при Пенсионерски клуб „Христо
Ботев“ и НЧ „Даскал Петър Иванов-1988“ - Стара Загора
получи купата на кмета на с. Дълбоки.*

Николай ДЯЛКОВ**ЗАДУШНИЦА**

Зангра се снагата на пламъка
с окулелния вятър в тревите.
И цветята застанаха. Само че,
бяха в чашата здраво забити.

И в очите ми спряха свещиците -
мълчаливи, угаснали, неми.
Сякаш в тях виждах слезли душните
ви,
тихи, малки... А всъщност големи.

И ви чух скъпи мои покойници,
преди вятърът дъжд да стовари:
- Не плачи днес за нас! И не брой ни ти!
А плачи, че погребват България!

ПОСЛЕДНИЯТ БЪЛГАРСКИ КОН

Вироглав, черен кон, със очи – цвят на ден и тинтява,
през реки – милион, отведи ме, че малко остава –
зад оная река, дето слънцето прави пътека
и по нея с ръка – пролет дилпи тревата си мека!

И се сбъдват мечти. А жената, когато обича,
босонога шепти, че нощта ѝ без обич прилича
на пресъхнал геран, на море без вода и без миди,
на късмет разпилян, който никой не може да види.

Вироглав, черен кон, със копита, орящи земята,
там, след она разклон, виж, душата ми болна се мята.
Отведи ме сега, че не знам още колко остава!
Да преварим снега! Без награди. Без почест и слава.

Да намерим стада – необяздени, диви мустанги.
Ще се върнем с тях. Да! Не търпят те в живота си пранги.
Че страната ми, знам, със коне и със меч са създали.
А със болка и срам днес броя аз едни магистрали.

И топи се, мой кон като локва под дрипаво слънце
по неписан закон – цял народ, до последното зрънце.
Вироглав, черен кон, със очи – цвят на ден и тинтява,
през реки – милион, отведи ме, че малко остава!

В ОЧАКВАНЕ НА БАЙРАКТАРЯ

Каканижат си дните пред глухите нощи
и броят се в живота – на тек и на чифт.
И ме качват и спускат, добри или лоши,
по така монотонния, дяволски лифт.
Не успях в този цирк на земята да стъпя.
Цял живот все над всички и всичко висях.
И във името уж на живота ми – скъпия,
аз превърнах го мълком в най-тежкия грях –
тъй не помня за миг или в дълга минута
просто главен герой в този филм да съм бил.
А пък лифът върви. И стремглаво ме бута.
И животът ще свърши, с инфаркт откъстил.

Можех... Можех бунтовно да веяна байрака,
дето моята Райна е шила за мен...
А сега... Милион като мене ще чакат
да се пръкне един, по-различно скроен.

ЕСЕННО РИСУВАНЕ НА ВЯТЪР

Понеже септември е глух и не чува как викам те в мрака,
понеже зовът ми се губи из горската врява,
октомври е вейнал перчем и зад хребета някъде чака
и плонени облаци есенни тайно развява.

Защото септември е глух и заспалят въздух се чули
кога ли ще хукне пак вятърът сенки да гони.
Кога ще изчезнат съвсем на следобед тих переперудите,
кога ще осъмнат без припев самотните клони?

Понеже септември е глух, чака още октомври да кресне
със вятър и облаци, дето си скъпят косите.
Тогава ще секнат и птичи, и щурчови песни.
И с тебе ще хукнем да търсим местенцата скрити.

И аз ще надвесвам над теб спомен тих от отминало лято,
във ризата лятна и в моите длани, побрал се.
А ти ще си още жената, рисуваща вятър, която
пореден октомври при мен с есента ще донася.

И двама ще тръгнем по залез из сивите, тихи дъбрави –
ти с рошава плитка, пък аз със коси посребрели.
А вятърът есенен, как за портрет се позира, забравил,
по въздуха сам ще рисува крилето се бели.

РОДНА СТРИХА

Коват петлите нощната си стряха,
която ще прескочат призори.
Че чуждите отдавна там пропяха.
А нашите... коват си: раз, два, три.

Но във нощта е писък на чакали.
Понякога и вълча е дори.
Във вълчи кожи някакви педали
петлите ни все дебат призори.

И стряхата ни, виж я – шиш, набола
презрялата по тъмното луна,
стърчи в нощта – оскубана и гола.
Скимти като нелюбена жена.

Такава е Кубратовата стряха,
познавала петли от род и сой.
А някъде петлите пак пропяха.
А някъде се води петлов бой.

Българийо, една смалена стряха...
На вълците – гоцавка и... сеир,
Петли когато твойто име пяха,
умираха сред вълчия им пир.

А Сливница е толкова далече
и дядо Вазов днес е само сън.
Тъй петловата кръв в нощта изтече.
А вълците дерат луната във.

ЗА ПОСЛЕДНО!

Избеляха отдавна шинелите,
във килера на времето скрити.
Бяхме млади. И бяхме най-смелите –
с поглед сваляхме даже звездите.
Побеляха и всички момичета,
по които във нощите къси
се пилеехме. Сякаш кочичета
разпилял е студът със дъха си.
Посивя само халът на времето –
алчен гларус сред чайките бели.
В алчността си от нас ще отнеме то
и децата ни – нейде поели.
Избеляха отдавна шинелите.
Който тръгне, назад се не връща.
И ви лъжа, че бяхме най-смелите,
шом опразнихме друми и къщи.
Да изровим, момчета, шинелите!
Младостта ни през тях да прогледне.
И телата си в тях – остарелите,
да строим в боен ред!

За последно!

Иван ЕСЕНСКИ**70 години****ЗИМНА БАЛАДА**

На Георги Ангелов
Неизживяното от мен
от кой ще бъде изживяно?
О, августовски дъжд зелен над кипнала от цвят поляна,
среднощна песен на Дасен, звезда в прозореца отворен, -
кой ще ви зърне вместо мен, кой ще ви чуе и повтори?
Кой ще говори с моя глас и ще помилва в час безсънен
загрижения житеен клас, косите меки на сина ми?
Отиваме си. За какво и кой така ни отмъщаваш:
след краткото ни тържество - такава глупава забравя,
такава дълга тъмнина за нас, от слънце сътворени!
Ще ме откриеш ли, душа, ако се преродим след мене?
Ще ме познаеш ли, любов, в тревата, дето скръб лекува?
И само верният ми враг за мен ли явно ще тъгува?
Но друга болка ме боли. И все така не ми се вярва,
че пак водата ще вали, че утринните ще изгряват,
че пак под лятната луна, възпявана от кос безимен,
ще скитат стъпки на жена, а мен там няма да ме има!
Съзла ли е това? Сълза, разбира се, но по-различна.
Ала след всички чудеса - зъвна на мокрото звъниче,
въздишката и песента, денят, пиан от смех и младост,
синът ми, който днес върви към своя високосен август -
след всички тия чудеса с какво ще бъде оправдано
неизживяното от мен? Ала кое не е живяно?

ЕТАЖ

В памет на Христо Банковски
Бяха още далече и сълзи, и мълви, и пристрастия.
Маршируваше юни отдолу разгърден и бос -
ти приемаш парада с чаша вино в ръка на терасата.
Тя така и остана за теб най-високият пост.
Като корабна мачта терасата плуваше в синьото -
сред вълните от делничен дим не усещахме как -
примижал късогледо, в оня миг си се взирал единствено
в планината пред теб - лично твоя, спасителен бряг.
Ще си спомняме после как присядаха разни приятели:
ей-така, за цигара-за две. Че дори и за час.
А които отсъстваха, после възпяха тъгата си.
А сега се улавям, че възпявам тъгата и аз.
Неуместни са тия покрътително късни писания -
всяка книжна горчилка в крайна сметка досадно сладни.
Каква полза да имаш дори най-посмъртно признание,
а пък приживе - само невидимо от теб планини?
Каква полза от бронза, от мрамора, златото даже?
Пошлостта ще наднича, ще пина без свян и без страх,
ще помъкне туристи и шумни тълпи към етаж,
откъдето си скочил, спасявайки се от тях.
С колко много лица, с колко пози се кичи забравата,
имитира възторг и бърбори за дълг и за чест,
ала нощем се рови с мазини пръсти в романа на Яворов,
а към вола и лучеца няма никакъв интерес...
В онзи юни блестяха невъзпята и гордо платната ти.
В онзи юни ти падаше вече с най-бавния ход.
Посвещавайте само на живи поети, приятели!
Та какво е поезията? - оцелял от забравя живот.

ИЗРЕЧЕНИЕ

На Боля Ангелов
На есента в горчивия пожар,
преди снегът живота да почисти
от кал, от завист и димящи листи -
и миг преди да ме направи стар,
ще взема малко хляб и мълчешком
нагоре по реката ще отмина
към моята единствена родина,
към Мухово - единственият дом,
над който свети моята звезда
и с дъждове студени се загръща, -
долето здрачът
в сладък сняг превръща
току над мен горчивата вода,
а аз вървя с протегнати ръце
след светлината, гаснеща на запад
и чувствам как
снежинките се стапят
по устните на моето сърце.

ДРУГИЯТ ГЕОРГИ ШЕЙТАНОВ

Още приживе роденият в Ямбол **Георги Василев ШЕЙТАНОВ** (1896-1925) привлича вниманието на своите съвременници. Вниманието привлича и в днешно време. Доказателство за това е престижният сборник¹, в който са включени текстове от и за него. Голяма роля за популяризирането му изиграват документалните и художествените текстове на писателя Христо Карастоянов. Кой са причините за тази едновременно пък и днешна нарастваща популярност? Във „Вместо заключение“ Лилия Ставрева проникателно отбелязва: „Той създава от живота си мит...“² Та как няма да го превърне в мит? Познавач на анархизма „като философия и дело“; „обаятелен оратор, организатор на работнически стачки, селскостопански комунни, бунтове, чети, експроприации“³ ...е, стига толкова! В този текст няма да става дума и за неговия несъмнен публицистичен талант. Че то „друг“ Георги Шейтанов има ли? Има - това са изявите му като поет. Бързам да заявя, че нямам намерение да издавам в апологетичен захлас, да откривам непознат поетически явление. Това вече е направено. Ефрем Каранфилов: „Неговите стихотворения нямат голяма художествена стойност. Те са искрени, защото разкриват непосредствените му външения, но революционерът не е имал време и възможност да работи дълго над тях, да ги изчисти и шлифова, за да се получи голямо изкуство. В тях има нещо задохнано, недоизказано, неизяснено.

Худ. Иван БОЧЕВ

Революционното му възбуждение създава някак хубави и интересни образи, но поетът не е съумял да създаде цялостна образна система.“⁴ Георги Жечев: „По това време той печата и стихове в „Пламък“ и „Свободно общество““. За съжаление за поколенията са запазени само четири негови стихотворения, поместени в тия списания. Но и те, макар че не могат да очертаят напълно физиономията му като поет, все пак говорят достатъчно за големите му поетически възможности, отразяват буйната му и дълбока поетическа натура...“⁵

Радка Пенчева: „Освен революционер, Георги Шейтанов е и поет.../ От него са известни следните стихотворения, публикувани в сп. „Пламък“ и „Свободно общество“: „Вятър“ (заглавието е „Вятърът“ - И.Д.), „Морето“, „Аз чакам“, „На баща ми“, „Кипещ“ (заглавието е „Копнеж“ - И.Д.), „На майка ми“. За последното Шейтанов написва мелодия и се е пеео като песен, популярна сред нелегалните анархисти.“⁶

Достатъчно с цитатите. Ратбата е ясна. На мене обаче не ми е ясно автор на колко стихотворения е Г. Шейтанов. Е. Каранфилов и Г. Жечев заковават - четири са били. Р. Пенчева е по-щедра

- шест. Отваряме на „Съдържание“ в „Георги Шейтанов - целунат от смъртта...“ и броем. Там пък са десет! Ако пък решим да се запознаем с текстовете, поместени на съответните страници в изданието, ще ги изкараме... девет. Така е, защото „Стихий“ не е отделна самостоятелна творба, а заглавие на цикъл, включващ две стихотворения - „Вятърът“ и „Морето“. Засега се спираме на девет. Пък нататък ще видим. Едно уточнение - последният текст (озаглавен „Нелегален“) няма завършен стихотворен вид. Датиран е 28.V.1925 г. и е бил написан на цигарена кутия в комендантството в Нова Загора. Запазен е от Господин Малев Бинев, който лежи заедно с Г. Шейтанов в ареста. Много по-късно - чак през 1947 г. - той го предава на братя на Шейтанов - Иван. С основание се смята, че Г. Бинев „по-скоро е възпроизвеждал стихотворението, отколкото да дава верен препиш“.⁷

Доколко е прав Е. Каранфилов, който твърди, че Г. Шейтанов „не е съумял да създаде цялостна образна система“? И какво значи „цялостна“, по какви критерии се определя цялостността на една образна система? Ако някой може да отговори на тези въпроси, да започне. По-ползотворно би било, струва ми се, да потърсим особеностите на тази система и нейните извори. Само така бихме могли да добием представа за „физиономията му като поет“ (Г. Жечев), да се докоснем до „буйната му и дълбока поетическа натура“ (пак той). Е. Каранфилов смята още, че в стиховете на Г. Шейтанов има „нещо... неизяснено“. Тази неизясненост се дължи, според мене, на техния еkleктичен характер, на влиянието на различни поети и стилистики.

„Вилл морен поглед в тъмни небеса“, „светъл странник“, „стремежът им лих“ („Странник“); „девствеността на бледната луна“ („Копнеж“); „вървими самин“, „гробницата хладна“ („На работника“); „сляп титан, без слънце и без зрак“ („Вятърът“). Дори само тези примери са достатъчни, за да устем символическата школа.

Сега да потърсим други пластове.

„Метежни, метежно го следват тълпите / и в бурния устрем, и в подвига свят“, „блесват сред мрак възродени лъчите / на новото Слънце“ („Странник“); „страдна участ на стоманена десница / развях кат припорец велик“ („Аз чакам“); „Знам участта ти една, надигната в юмрук - / ще сринеш с тежък чук / ти гробницата хладна“ („На работника“). И тези примери са достатъчни - долавяме духа на пролетарската поезия. Спирам се на тези влияния в най-общ вид - като художествена атмосфера на епохата, в която живее Г. Шейтанов. Би могло, разбира се, да се направи конкретизация чрез посочване на автори и творби, повлияли върху него. Но това не е предмет на този мой текст. Изкушавам се обаче да се спра на една творба, за която се твърди, че в нея се чувства влиянието на Ботев - любим поет на Шейтанов. Става дума за „На майка ми“. Това стихотворение обикновено се свързва с Ботевото „Майне си“. Но мисля, че трябва да се търси връзка с друга творба на Ботев - „На прощаване“. А доказателство за подобна хипотеза? Има такова - само че то е в епистолярното наследство, останало от Г. Шейтанов. На 20. XI. 1913 г. от Цариград той изпраща писмо до майка си. В него четем: „Не плачи, майко, не тъжи, че син ти стана / бунтовник. И тебе остави да плачеш / и сълзи да роних / горчиви.“ Кавичките са на Г. Шейтанов - своеобразен „код“, подсказващ къде трябва да се търси влиянието.

В една новонаизлязла антология⁸ е поместено стихотворението „Морето“ на Шейтанов. Включено е в раздела „Експресионизъм“. Няма да споря със съставителите на изданието дали тази творба може да бъде определена като експресионистична. Само изразявам съмнение.

Дотук с изброяването на стихотворенията, останали от Г. Шейтанов, с посочването на образни и емоционални наслагвания и т.н.

Уточнихме, че стихотворните текстове са девет. Така си мислех, докато... Докато не попаднах на едно ефимерно издание⁹, излязло само в осем броя през 1921 г. в Нова Загора. Поразително издание, стигам до бр.6 от 25.VI.1921 г. и... почти шок. Жорж Сатанин. Ами това е псевдоним на Г. Шейтанов! Досега беше известно само едно стихотворение („Странник“), подписано с този псевдоним.¹⁰ В споменатия бр.6 на „Литературно дело“ са публикувани две стихотворения - „Съдба“ и „Желание“.¹¹ Но изненадите не спират дотук. Още в следващия бр.7 от 9.VIII.1921 г. откриваме и друга

Жорж Сатанин.
Пролетна импресия.
Посланен ветрец тих шепти,
Клочоци бистрата река,
Букача стене дъжд ноша;
Нашепва нещо дъжд рами.
Така и в моята душа:
Кат ветрец лих блуждай мечта
Светлина бледа ти межди.
Резакт смущава и в ноша,
В' ноша на моята душа,
Нашепва нещо, дъжд рами.

Жорж Сатанин.
СЪДБА.
Срещнахъ те въ вечерната тъма.
Кога самияхъ азъ бродехъ в'самотата
Срещнахъ те кога в'моята душа:
Обива в'мрака се спиваше зората.
Защо ли те срещнахъ, не зная азъ.
Не зная на радостъ или скръбъ горчива.
Уракулъ всичко въ тоя часъ.
Демонска усмивка уста му сиява.
Трептятъ листата на мощния брестъ.
Зловеща осень едно ги милува.
Тазъ есенъ ли вешещъ в'късния часъ?
Малки се призракъ зловеща дива!

ЖЕЛАНИЕ.
Дъхъ искамъ в'тая самота,
Скрижали тъмни да отгатна.
Съ луда радостъ въ душа,
Да пая песень всеобятна.
Суетния мракъ не ще стъпни
Въ душа ми бисерите саяти.
Катъ жрець единъ, всредъ тазъ тъмн.
Ще дигна факела да саяти.
Тогази той ще ми вестъ,
Къде е пътя на живота,
Где сирятний орнолъ блести —
Где е красотата на голгота.

поетическа творба на Жорж Сатанин - „Пролетна импресия“. Вече заявих, че не искам да издавам в апологетичен захлас и да твърдя, че стиховете на Г. Шейтанов са една ли не шедьоври. Не, те не са такива. И в новооткритите текстове (които фактически се явяват най-ранни) се забелязва версификаторската несръчност на автора, увлечението по символистическата лексика („демонска усмивка“ в „Съдба“, „скрижали тъмни“ в „Желание“), неовладяната ритмика и т.н. Но нека не забравяме при какви условия са писани стихотворенията. Те все пак ни дават възможност да погледнем към другия Г. Шейтанов - този път като поет.

Иван ДЕЛИВАНОВ

Пояснителни бележки:

¹ Георги Шейтанов - целунат от смъртта. Творчество. Биографични бележки. Спомени. С., Изд. „З.Стоянов“, 2009.

² Там, с. 393.

³ Радко Ханджиев // Времето като горене. - Словото днес, XIX, 2015, бр. 39-40, 17-31.XII.2015, с.22.

⁴ Ефрем Каранфилов // Диалектика на свободното общество. В: Георги Шейтанов - целунат от смъртта..., с. 43.

⁵ Георги Жечев // Георги Шейтанов (1896-1925). Литературна мисъл, VIII, 1964, кн. 6, с.109-110.

⁶ Радка Пенчева // Георги Шейтанов - теоретикът на българския анархизъм. В: Страници и страници. В. Търново, „Фабер“, 2013, с.160.

⁷ Георги Шейтанов - целунат от смъртта..., с.192.

⁸ Български поетически авангард. С., Издателски център „Боян Пенев“, 2018.

⁹ Литературно дело, I, 1921.

¹⁰ Голгота, II, 1921/2, кн. 5-6, февруари-март 1922.

НОВА КНИГА ЗА БЪЛГАРО-ТУРСКИТЕ КУЛТУРНИ ВРЪЗКИ – „ЗЕМЯ ПРЕДЕЛНА“ ОТ ХЮСЕИН МЕВСИМ

Появата на подобно изследване е рядкост в културния ни живот; подготовката му изисква продължителен изследователски период, задълбочена работа в архиви, срещи с наследници, пътувания и т.н. В този смисъл авторът **Хюсеин МЕВСИМ** е свършил една ползотворна работа, дала своя подобаващ резултат. Авторът е роден в България през 1964г. в с.Козлево, Кърджалийско. Завършил е гимназия в Момчилград и специалност Българска филология в Пловдивския университет през 1989г. От 1991г. живее в република Турция и преподава български език и литература в Анкарския държавен университет.

Книгата представлява сборник от статии за връзките на редица български интелектуалци с Турция. Някои от статиите, като тези за Елисавета Багряна и Дамян Калфов, познавам от публикации в българската литературна периодика.

В предговора към книгата Х.Мевсим ни запознава със срещите си с проф. Светозар Игов и неговата колежка от БАН – доц. Людмила Малинова, издала книга с писмата на Елисавета Багряна. От срещите си с двамата той разсъждава за годините наред живеем в близост с Турция, а почти нищо не знаем за културните си връзки, за разлика от тези на България с други народи. Авторът цитира думите на Светослав Миларов от книгата му „Записки из Цариградските тъмници“: „Ние сме били петстотин години в постоянно съобщение с турците, но никога няма да учудим ако кажем, че малко познаваме турското общество. Покрай турците ние сме живели живот, отделен от тях.“ Причините за това са следните: „Различieto на правите, на народността, на вярата, съединено с омразата, която дели угнетения от угнетителя, ни е държало всякога на едно разстояние от турците много голямо, за да можем да проникнем във вътрешния им живот и да се запознаем добре с него“./с.13-14/. Хюсеин Мевсим търси място за заниманията си на двата бряга – там дето двете култури се докосват - и изброява издадените от самия него изследвания, които представляват значителен брой заглавия: „Между два бряга“/2013г./, „Никола Фурнаджиев и Истанбул“ /2015г./, „Петър Дачев и

Истанбул“/2017г./, Антология „Съвременна турска поезия“/2014г./, „Кой си, какво си“ /Енис Батур/ и мн., мндр.

В главата „Вместо увод: похвално слово за великомъченица Валентина“ Хюсеин Мевсим ни връща в детството си през 1972г., когато е ученик във втори клас в с.Мъглене. Там ги обучава учителката Валентина, завършила /по всяка вероятност/ гимназия и пристигнала чак от Видин като нередовна учителка в далечното родопско село. Дената не знаят български, а учителката турски, и Мевсим, който знае повече думи на български е бил своеобразен преводач. Всяка година е идвал фотограф и е правел снимки за спомен на учениците. Така авторът пази свои снимки през годините от училището и носи добри спомени за всичките си учители; особено за Валентина Димитрова, която го учи във втори клас. Този увод показва признателността на изследователя към неговите учители, а също и към страната, където се е родил, израснал и станал специален филолог.

Книгата събира на едно място информация за връзките на различни български интелектуалци с Турция. Тук са отбелязани Г.С.Раковски, Стефан Костов, Дамян Калфов, Мими Балканска, Чудомир, Христо Бръзцов, Елисавета Багряна, Атанас Далчев, Петър Дачев и мндр. За всеки от тях е уловено най-важното от дейността му. Малцина знаят например, че Елисавета Багряна през 1934г. е прекарала около два месеца в Истанбул и Анкара, за да събира материали за турски творци за справочника „Ху ис ху“. През това време се е наслаждала на красотите на младата турска република. Багряна посещава Турция още веднъж – през 1967г. с група писатели. Като впечатления от първото си пътуване тя написва пет стихотворения: „Колело“, „Слънце над Босфора“, „Лаври“, „Експрес в пустинята“ и „Нова Атлантида“, публикувани първо на страниците на сп. „Златорог“ и включени по-късно в стихосбирката й „Сърце човешко“. Отзвук от второто й пътуване е стихотворението „Среща с един беловлас турчин“ от 1983г.

Много любопитна за нас е и статията, посветена на връзките на поета Атанас Далчев с Турция. Х.Мевсим ни напомня, че той е роден в космополитния град Солун, където прекарва първите си четири години в семейството на виден юрист и адвокат. Баща му става дори депутат в парламента на Османската империя. През 1908г., когато Далчев е на четири години, семейството се мести да живее в Цариград. За втори път поетът идва след 26 години, когато е 34 годишен, за да замести Никола Фурнаджиев, който си е уредил учителско място в родния си град Пазарджик. Именно Фурнаджиев кани Далчев на неговото място. Авторът разсъждава какви са причините Далчев да приеме мястото от Фурнаджиев и ги намира в символичното връщане на Далчев към детството му. Това се случва през

февруари 1938г. Уви, Далчев никога не получава заповед за назначение, вероятно дължащо се на българската страна, която не е уредила нещата още в самото начало. Той прекарва в Цариград 6 месеца. Хюсеин Мевсим предвижда през следващата 2020г. да издаде специална книга, посветена на престоя на поета в Цариград.

По подобен начин – скрупулوزно, точно, ровеи си се в архиви и документи - авторът изследва връзките и на други българските писатели и интелектуалци

с Турция.

Можем само да сме му благодарни, че отделя специално място и ни запознава с дервишите в статията си „Дервиши, майко, къща не храни...“ Оказва се, че ние не знаем почти нищо за това религиозно движение в исляма и статията има изключително познавателен характер.

Хюсеин Мевсим е превел и много драматургични творби от български на турски език. И не само ги е превел, а е осъществил връзка с отделни театри, където те са поставени на сцена. Проследява и „куцукането“ на турската драма на българска сцена. Откроява просесите в турския театър, който по време на републиката се ориентира към европейския модел, като отначало се адаптират чужди творби, а впоследствие се пишат и оригинални драми. Констатира, че през последните 100 години не е поставена нито една турска пиеса на сцената на Народния театър „Иван Вазов“. В последните години са поставени 4 турски пиеси в театрите в градовете Разград, Пазарджик, Силистра, Русе, Пловдив, Кърджали. В превод и съставителство на Х.Мевсим през 2007г. е издаден сборникът „Съвременни турски пиеси“.

Колкото до българската драматургия – тя шества по турските сцени и се поставят много пиеси. Първата преведена и поставена на сцената на Истанб-

улския театър е драмата на Й.Иовков „Милионерът“ през 1941г. Следват преводи на пиесите „Рейс“ и „Сако от велур“ на Ст.Стратиев. През 2002г. се поставя пиесата на Христо Бойчев „Полковникът птица“ в гр.Измир и по-късно в Истанбул. През 2001г. е поканен директорът на Пазарджишкия театър Владлен Александров и той поставя в Анкара „Службогонци“ от Иван Вазов; пиеса, приета много възторжено и играна над 100 пъти за една година пред препълнени салони. Две години

по-късно Вл.Александров е поканен да реализира пиесата „Римска баня“ в Анталия в превод на Х.Мевсим. В Измир е поставена пиесата на Стефан Цанев „Последната нощ на Сократ“. Поставени са и две детски пиеси – „Златното момиче“ на Кева Апостолова и „Къде отиваш, конче?“ на Рада Москова. През 2006г. в Анкара са поставени пиесите на Христо Бойчев „Жената на полковника“ и „Оркестър Титаник“. През 2013г. в Мола се поставя трагедията на Стефан Цанев „Всички луди ме обичат“, която се играе вече седма година. Голям успех има и пиесата на Стефан Цанев „Другата смърт на Жана д'Арк“, поставена през септа на 2005г.

Специално място в книгата Х.Мевсим е отделил и на двама турски поети – Джевал Чапан и Енис Батур. Първият е специалист по английска литература и Шекспир и дълги години завежда поетичната страница във вестник „Джумхуриет“, където е представено творчеството на Валери Петров. На български език е преведена стихосбирката му

„Слънце над Басфора“, в която са събрани стихове от негови отделни книги. Книгата е издадена в пловдивското издателство „Жанет-45“ в превод на Х.Мевсим и Кадрие Джасур. Вторият поет – Енис Батур е едно от най-значимите имена в турската съвременна поезия. Творчеството му е изключително богато и авангардно.

Авторът ни запознава и с творческото си приятелство с поета Антон Баев, когото превежда на турски.

Вместо заключение Хюсеин Мевсим разказва за семейството си в България, за неговия баща и идеята му да построи мост в тяхното село, останките от който авторът показва на своя син, инженер. В словото си пред студентите в Пловдивския университет ни пожелава да работят и да се стремят да строят мостове между различните култури, нещо към което се стреми той самият. Зашто, бихме казали ние, именно построяването и прекарването на мостове между двете култури – българската и турската - е мисията на живота му.

Радка ПЕНЧЕВА

Хюсеин МЕВСИМ. Земя пределна. Страници от българо-турските културни връзки. Пловдив, Жанет 45, 2019г., 280с. с приложение.

Атанас ЗВЕЗДИНОВ

МОНОЛОГ НА ЛАМПАТА

Докато светех, важен център бях. Не можех да се отърва от тях - досадниците, дребните мушцици. Играеха край мене със стотици. А уж разсеяните пеперуди видях да ме ухаждат като луди. Но загасиха ме и ето на настъпни безподобна тишина. Наоколо ми не жуужеше никой, сякаш си бяха глътнали езика. И за да проверя какво са пак, си мисля как да се престоря, как. И иска ми се да направя трампа със някоя неугасена лампа.

Янислав ЯНКОВ

Безсънието може да селекува и с книги. Вместо да бронт овце, вземете книга и разгърнете първата страница. За всяко човешко същество има написана за тази цел книга. Горко на хората, които не могат да четат. Лекарите не успяха да сложат диагноза на това странно явление. Телевизните обръщаха гръб на книгите и рекламираха лекарства. И те като Системата, силата, смятаха пристрастените към четивата за пациенти, готови за лудница. Вместо да се хванат за някаква полезна работа, те ще ми четат приказки.

Въпреки, че и властта, и докторите знаеха за Пациента.

Пациента беше жертва на безсъние. Това, че имал съпяла баба и майка глуха, че в детска възраст заспивал като прилеп на светло и че му инсталирали на леглото корабна сирена да го буди, това си е тема за друг разговор. Пациента, който бил от мъжки пол, след

МОНОЛОГ НА МОНЕТАТА

Какъв е смисълът: „ези“? „тура“?, щом другите ти викат все „ура“? Дали „тура“ ще е или „ези“, на ръкопляскащите се плези, защото те не знаят какво искат - усеицат само гъдела на риска. И ти си, поради това, приета. И, все едно, си тяхната монета. А ти играй си своята игра: „Ези-тура“, „ези-тура“, „ези-тура“... Обекта на вниманието ти си-мигът единствено от теб зависи. Напразно сложен смисъл не търси - Разменната монета ти не си. Подхвърлян, незначитан, но остава обикновено, който забавлява.

МОНОЛОГ НА ИЗПЪДЕНАТА МИСЪЛ

Изпъдиха ме хората, обаче, когато ги разбрах, че им се плаче, че аз съм си захвърлила в тревога, не им се сърдя, аз това го мога. Това е същността ми най-накрая - да всявам уплах, без да го желая. И ето, затова се примирявам, когато неприемана оставам. И нека да не ме допускат вече. Стояла бих и аз от тях далече. И ако пъдят други като мене, ще бъдат много ядове спестени.

МОНОЛОГ НА ОМРАЗАТА

От векове, по-страшна от проказа, съм аз - непреодолимата Омраза. И тук и там, преди, сега, и после, и съм спокойна, че ще става по-зле. Че няма кой да ми се съпротивлява - навсякъде и винаги съм права. И за да съм всесилната Омраза, с безсмъртието Господ ме наказва.

МОНОЛОГ НА СЯНКАТА

Съдбата ми такава ме ориса, че цял живот от слънцето завися. И аз със него се съобразявам - скъсявам се, или се удълзявам, само и само да му се хареса. Не ги е еня моята намеса: Така въртя се и около Човека, така угаждам и на него. Нека. Знам, за да съществувам, да съм зрима, със сигурност тях трябва да ги има. Но затова пък никой не ме пита какво ми е, щом те са си в зенита.

МОНОЛОГ НА ПЕПЕРУДАТА

Та... в нашия многообразен свят прелитат някои от цвят на цвят и по традиция позната, стара, възползват се на всеки от нектара. Сбират мед, но не за обществото, а мед за своите сметници, защото това за тях е истинският мед. (Те мислят все какво ще бъде след...) И вие преценявайте дали пчели са те, или не са пчели. Но нас не ни обиждайте, не ни правете луди, да ги сравнявате със пеперуди.

МОНОЛОГ НА БЕЗОПАСНАТА ИГЛА

Стана тя, каквато стана - ето че съм разкопчана. Както на изла отива, съм опасна и бодлива. Който вземе ме, внимава мигом да ме закопчава. Стружа ли му, не съм годна, както искам да го бодна. С мене всеки си играе, но внимава - всеки знае: безопасна ще остана, само щом съм закопчана. Та... полезността припсва и да има съпротива.

ПАЦИЕНТА

Казал си стопанинът, ами, ако е умрял, ще рекат че съм го убил. Ще докарат свидетели да свидетелстват. Ще свидетелстват как съм го натиснал с възглавница, как съм му взел, без да ми мигне окоото, парите. Той човекът пари едва ли има, но те ще намерят моите и ще кажат, защо лъжеш бе, враг народен. Олеле...

Затичал се стопанинът, ще си почупи краката. Пациента реже дъски. Хърка и реже, реже и хърка. Дъските свършват. Подхваща талпите. Една талпа, после още една. Стопанинът го раздрусал, хванал го за ушите. Пациента ревнал – не съм виновен, Пешо е виновен. Оставете ми ушите.

Малеее, аз съм спал – събудил се пациентът. – Да знаеш... такова, четох, четох, какво четох и съм подкарал козите към Бяло море. Дай ми да видя проклетата книга. – Навел се и видял: „Доклади и статии на ...“

И тъй, като отиваме към края на историята, ще добавим – Пациента се излекувал, слязъл от планината и когато безсънието започвало да дращи като таласъм по вратата, хващал книгата „Доклади и статии...“. Платил на хазияна двойна цена, взел десет тома лекарство против безсъние. Оказало се, че с тия токове са пълни книжарниците. Хората луди, масово се натискали да ги купуват, разбрали, че въпросните книги лекуват безсъние. Късали страници и раздавали на бедните. От безсъние страдал цял народ, а лекарство

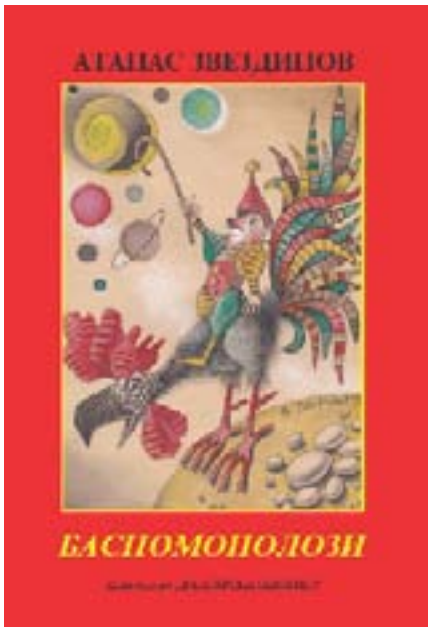
МОНОЛОГ НА ПАУНА

Красив съм, казват. Няма друга струна, която кара да трепти Пауна. Красива е и моята премяна, едва ли бих приел умът в замаяна. Така са ми отворени вратите навсякъде. И ще го потвърдите. А прави ме и още по-прекрасен, че безобиден съм. И безопасен. Желан, приеман съм във всеки двор, защото същност само съм декор.

МОНОЛОГ НА ИЗПЯТАТА ПЕСЕН

Остави отворена вратата, да излезе песента изпята. Има ли да върши, ще го върши, но недей - крилете си да къриш в някакво затворено пространство. Отвори й, нека да си странства... Че животът, ангел да го вземе, е такъв - със време и до време.

Из “Басномонолози”

БОРИС

ЦВЕТАНОВ

75 ГОДИНИ

В 75 ДУМИ

„Винаги срещу течението търсих извора, намирал го, все пих една студена вода. Не бях сляпо оръжие, не си изгърмях барута. Не бях първа цигулка - втората по-дълго свири. Не станах звезда - не свалях никому звезди от небето. Не се прегъвах, за да връзвам двата края. Имах броячи, но ме брояха за човек. Сред бореци се за кокал не пасях трева. Неподкупен, все съм без пари. Чакам музика у нас да се цени не само в чиния...“

НОВО ВРЕМЕ

За новото време и аз съм се стегнал - вече си лягам - залегнал.

ПЕНЧО 2019

С Пенчо все работим, с Пенчо все четем... И какво ли ще ядем като не крадем...

ГЛАС ОТ ДУПКА

Едно време как беше - за дума да гонят до дупка... Днес тая мъдрост нищо вече не струва, че всеки от своята дупка нищо не иска да чува.

СВЕТОВНО НИВО

Професор до камина седеше, ученик на впуск си с речник четеше.

ФАЛШИФИКАЦИИТЕ ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ

С пари фалшиви, със фалшиво злато човек изкарваше си я затвор, я бой, докато накрая не измисли фалшив да е самия той.

НА ПРОЩАВАНЕ

Малко съм крал бе, хора - ето: отивам в затвора.

ДАЛЕЧЕ ОТ ИНДИЯ

Нали от Индия сме си далече, каква ти тука Кама Сутра, ама някой ден, човече ще напишем Кама Мутра.

КОНКУРС

Даже конкурса най-развито тяло излиза из рамките на своя калъп - първа награда например се дава на тая с най-развития гръб.

УПРАВНИЦИ ДНЕС

Управникът днешен вчерашен не е, ами е от по-висока проба. Не вика „Танковете да дойдат“, ами ти ги праща във джоба.

ПЕНСИОНЕРСКИ ЖИВОТ

Приказан ми е живота, дявол да вземе: всеки ден започва с „Имало едно време...“

СТАРА ПЕСЕН НА НОВ ГЛАС

Политиците са като ято готови винаги за път, но най-щастливи са, когато по пътя нещо окрадат.

ПРИКАЗКА ЗА ЗЛИЯ ДУХ

Злият дух от шинето премина на работа зад гишето.

СКОРОГОВОРКА

Петър пари пере, през пет офшорки препира, Пери, Петре, парите, аз ще опирам пешкира.

ЕХААААА

Отиват си мутрите един по един без „Вени, види, вици“... И казали веднъж „Амин!“ расте броят на веселите вдовици.

ФОЛКЛОРНИ МОТИВИ

Ей така до края на мандата власт да има кой от кой - цялата рода във Общината: иде родово-общинен строй.

БЪЛГАРИЯ ДНЕС

Кафене до кафене и все пълни - да му се чудим на тоя народ: хем живота го е ударил, хем той го е ударил на живот.

ЕПИКРИЗИ

Маймуно, поради шо не се срамиш, че от тебе е произлязъл човекът?!

Който се бори за повдигане на тавана, може да остане без покрив.

Неуверен, не изпреварвай времето си.

В мирно време всяко магаре се натиска да тегли бойна колесница.

Безнадежен случай: надеждата го крепи.

Да имаш за какво да мълчиш, е злато.

Ако критикуваш като владика, ще си плащаш като поп.

Брадата на Пророка - най-доброто доказателство, че Пророка никой не го бърсне за нищо.

Плуващият по течението не стига до извора, но финишира пръв.

На гърба на народа лесно се яде на корем.

РЕЦЕПТИ

За всяка Палма на първенството си има и маймуни.

В гладни години не бди приятел с людоеди.

Искаш ли да ти върви по ноти, остави се да те дирижира.

От лъв нагоре в клетка не стои.

За да живееш като в рай, трябва да си дявол.

Там където управляват задници, изтичат мозъци.

Ако един мъж е достатъчно плосък, той си е добре и под чехъл.

От този, който си вее байрака, не очаквай да развее знаме...

Мая ЦЕКОВА

ПАРАДОКСИ

Късогледият политик е принуден да дърпа конците изкъсо.

За да ямаш цел в живота, ти трябва много средства.

Когато корабът потъва, пръв преди плъховете изчезва Салонният лъв.

Едва след като се хванахме на хорото, разбрахме, че трябва да играем под звуците само на тъпана.

За да не прави нищо, беше готов на всичко.

Пред някои хора, създали си Рай на земята, на дявола му остава само да се прекръсти.

Тънките сметки могат да те доведат до дебелия край.

Ако акълът ти е в петите, един ден ще ти стъпи на шията.

За празната глава всеки вятър на промяната е попътен.

Ревацият като лъв в пустинята, мълчи като риба в Морето на живота.

ФАКТОРИЗМИ

Дарявай радост на хората - разказвай им мъката си.

Амбициите на болните за власт, разболяват здравомислещите.

Само човек отвърща на кучешка върност с осигуряване на кучешки живот.

Светът е тесен, защото всеки иска да живее широко.

Народ, вярващ в сънищата, трудно може да бъде събуден.

Присъствието на духа е по-осезаемо, когато е подкрепено материално.

ИЗРЕЧЕНИЯ ЗА ДОМАШНО ЧЕТЕНЕ

Домашното огнище топли, но внимавай, че може да прегрееш.

Плетеш ли интрига след интрига, ще оплетеш и себе си.

Пред мъжко момиче мамино детеце не преде.

Ако си си глътнал граматиката, това което те чака, не е за приказване.

От опитите на жената да одомаши мъжа, той може и да подвее.

Ако стоиш със скръстени ръце, сам си си сложил кръста.

Заспали чувства се събуждат, събудена завист не заспива.

ПЛОДОВЕ

Понякога трябва да се правиш на луд, за да не се побъркаш.

Трагедията на народа е, че го управляват комедианти.

Ако вкарваш много голове, започват да мислят как да ти бият дъзпата.

Лесните пари на малцината създават трудности на мнозинството.

ПАРАЛЕЛИЗМИ

Усвоил ли си Такта на извъртането, владееш го вече Тапца на живота.

Времето лекува, временното поболява.

Плуването в чужди успехи влачи към мъртво вълнение.

При състезание с времето, всичко е относително.

Не искаш ли да гледаш истината в очите, един ден тя ще ти ги извади.

Някои са упорити като магарета в стремежа си да си разизравят коня.

ПОЕТИЧНИ АФОРИЗМИ

Теле политик: До вечера ме храни кравата, от днеска - държавата.

Не питай розат от какво е богат.

Където всеки хвали своето, отивам да хваля моето.

Отвод: Не ставам бе, хора за крал - малко съм крап...

Биография: От люлка до гроба, да ти бъркат в джоба.

От дума на дума и себе си и одума.

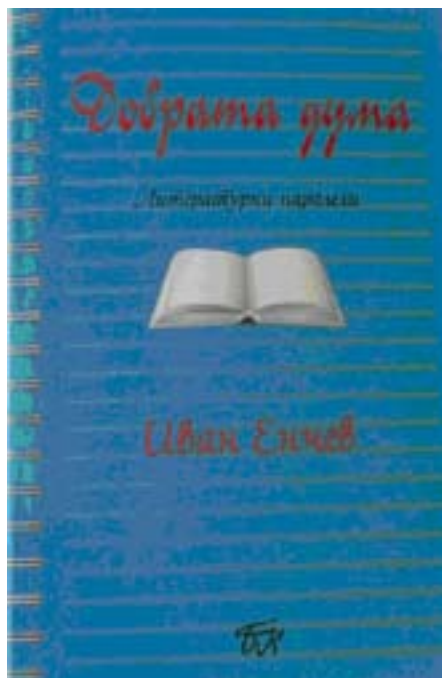
На всички идиоти ще им дойде края, но аз дали ще утрая...

КАКВО?! ИСКАТЕ ДА МИ ВИДИТЕ СМЕТКАТА?!

НЯМА ДА СТАНЕ - НЯМАМ ТАКАВА!

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4
Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ тел: 042/649-110, GSM 0888790135
Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ Красимира БОЖАНОВА
Издател: НЧ “Даскал Петър Иванов” e-mail: lit_glas@abv.bg
Интернет страница: literaturenglas.com
IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF
УниКредит Булбанк Стара Загора
Печат: “ЛИТЕРА ПРИНТ” АД - Стара Загора
Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията

ДА ГЛЕДАМЕ ДОБРОТО ПОД ЛУПА

Иван МИТЕВ

Убеден съм, че всеки човек носи в душата си едно словесно вързопче, което от време на време, в моменти на радост и на тъга, развързва с треперещи пръсти. В него може да има любими сентенции, мисли на уважавани духовни учители или думички, които носят със себе си желаното от нас настроение. Така се случи, че в моето съзнание още от ученическите ми години заседна една поетична фраза от Иван ЕНЧЕВ, по-точно поантата на негово стихотворение: „Не улучих. Хубав ден се случи.“ Тези стихове съм ги носил къде ли не по света – летял съм тях над Гренландия, разхождал съм ги из джунглите на Юкатан в Мексико, из Куба, Китай, Тайланд, Испания и пр. Качвал съм ги на Айфеловата кула, сещал съм се тях в приказния замък Нойшванщайн, в шотландските пивоварни, в немските и чешките бирарии, край швейцарските езера, по стадионите в Италия е къде ли още не. Можем да изброяваме до безкрай – това са стотици хиляди километри, изминати за тези 42 години, които минаха като един проблясък, като един миг. Но не това е важното. Важното е, че още тогава – през 1977 г., когато излиза първата му стихосбирка „Хубав ден се случи“, Иван Енчев е бил оформил основния мотив в творчеството и живота си: добротата.

Става дума за същата тая доброта, която я има в източните веци много преди появата на библейските текстове. За нея учителят Мория казва: Да гледаме доброто под лупа, лошото да подминаваме. И понеже в това изложение ще се налага да цитирам често, нека да започна с чутото от писателя Георги Мишев: „На човека нито месото му се яде, нито кожата му можеш да я направиш на тъпан. Едната му дума е.“ Остава да се добави: Едната му добра дума.

Според мен своеобразният сборник „Добрата дума“ (2019) е най-хубавата книга на Иван Енчев сред всичките двайсет и няколко. За написването на стихосбирка е нужно голямо вдъхновение. За създаването на един роман – много усилия за изграждането на обстоятелствата, в които героите трябва да кръстосат шпаги. Но за сътворяването на подобно обзорно четиво, и то четиво, което да остави следи в душата на читателя, трябва не само литературна

подготовка, но и много любов към живота, и то към всичките му проявления.

Преди да ни поднесе удоволствието от докосването до този си труд, Иван Енчев е писал романи, повести, статии, есета, импресии и др. Впрочем, четвъртата част на книгата дава представа за тези му занимания. В нея са поместени отзиви на известни литературни анализатори за живота и творчеството му. Няма да се спирам на тях, защото останалите три части са толкова интересни, че заслужават да им се отдели повече време. Можем да възприемем четвъртата част като една непотъмняваща от времето рамка на картина, изобразяваща усилията на автора да насочи погледа ни към най-интересното в живота.

Но с какво е уникална тази книга?

Първо достойнство: Поетическият изказ на автора. Той не може да изостави поета в себе си. Голяма удоволствие е да четеш такава проза. Може би от представените в книгата двайсет и пет автори само Иван Николов постига подобно нещо. Но при него стилът е малко по-строг, докато при Иван Енчев е налице и неподправена експресивност, която се явява второто достойнство на книгата – точно тази експресивност прави речта жива.

Трето достойнство: Прецизният критерий на автора по отношение на представеното. Изключително точно подрачните цитати оформят четвъртото достойнство. Обикновено авторите на критически статии ни поднасят това, което е впечатлило тях самите. За разлика от тях Иван Енчев ни запознава с откъси, поетични и прозаични, които възбуждат въображението и се помнят дълго.

Пето достойнство: Особеният ритъм в изказа. Присъстваме на един човешки разговор, който след всяка следваща фраза все повече топли душата.

Шесто достойнство: Съпричастността към темата. Споделената болка. Споделената радост, печал, носталгия, споделеният оптимизъм.

Седмо достойнство: Богатата лексика, която прави изложението пълнокръвно. Сякаш се разхождаме в есенна градина, чиито дървета преливат от причудливи плодове. Такова е усещането.

Осмо достойнство: обективност и искреност.

Девето, десето, единайсетото и т. н.: Умелото показване същността на представените писатели не само в творчески, но и в житейски аспект. Вникване дълбоко в тяхната душевност, творческа нагласа, темперамент. Разкриване непознати до този момент качества на съответните автори. Разгадаване на техните стилове, на техниката им на писане.

Но безспорно най-голямото достойнство на книгата се явява намирането на най-точните думи за изразяване не само на основната теза: „Добрата дума между хората никога не бива да се спестява“, но и за представянето на всеки автор по възможно най-проникновения начин.

Цитираното хем ни пренася в света

на представяните автори, хем ни дарява мълчанието, което просветлява:

Ели Видева: Съществено място в нейната поезия е отделено на човешкото страдание, болка и тъга. Радостта от живота звучи приглушено, едва ли не като изповед. Обикновено чувствата в творбата надничат изпод завесата на привидната спокойна житейска картина като укротени гълъби в клетка. Друг път те се втурват като волни лястовици из просторите на свежото въодушевление на природата след пролетен дъжд с пъстроцветна небесна дъга.

Ивайло Балабанов: Откровено мъжка лирика. Съвременен народен будител. Чрез добре подбрани свежи епитети, сравнения, метафори и символи успява да проникне в същността на нещата, разчитайки на тяхната многопосочна наситеност.

Йордан Атанасов: Стихосбирката му звучи като дълга лирическа одисея, която е изречена на един дъх в продължение на половин век.

**Монумент „Света Богородица“
- Хасково**

Петко Каневски: Тревожните чувства на автора зареждат читателя с устремна енергия за вик на съвестта. Впрочем, след прочитане есето за Каневски, аз лично бих го определил с използваните в него думи от Ив. Енчев: родолюбива душа и неукротимо сърце.

Атанас Капралов: Светът може да се спаси от разпад само чрез искрената любов, споделената обич и дълбоката вяра в божествената искра у човека.

Георги Ангелов: Поезията е неговият храм, в изповедалнята на който влиза всеки ден, за да се пречисти от досадните натрапчиви изкушения на битието.

Таньо Клисуров: Неговата лирическа поема на семейната любов прилича на пълноводно езеро, което с годините сякаш става все по-дълбоко.

Трендафил Василев: Продължаваме поетичната си разходка, водени от своя

предстоятел: съюзени с неговите очи, приютени в неговата душа, приобщени с неговите искрени чувства и тревоги.

Ботьо Буков: Стихотворенията му наподобяват откровени разговори и писма до сродни души – жени или мъже, които ще съпреживеят чувствата на лирическия герой.

Демир Демирев: Книгата на поета Демир Демирев прилича на първата любов, когато влюбеният от пръв поглед дълго време се свени да признае любовта си.

Димитър Златев: Неговите творчески произведения са неразделно свързани като страните на една и съща монета. Белетристичните творби допълват лиричните му изяви, а стихотворенията освежават прозата му.

Иван Митев: Посред сегашната духовна пустош тази книга е екзотичен алпинеум, изпъстрен с драгоценни камъни.

Иван Николов: Сборникът наподобява художествен бележник на автора и по същество отразява един богат архив на неговата добронамерена творческа памет. В този случай тя е не само битово-човешка, но и талантлива.

Петър Василев: Заглавието на сборника ми звучи като нюанс от библейското: „Писано е: Не само с хляб ще живее човек, а с всяко слово, което излиза от Божии уста.“ Тук Ив. Енчев цитира Матей.

Симеон Стоянов: Животът е вечна слав между добро и зло, любов и омраза, ежедневие и празник, реалност и мечта, раждане и умирање. В този смисъл основната част от стихотворенията на поета не звучат песимистично, а напротив – завладяват читателя с естествена красота и свеж оптимизъм.

Янко Димов: Неговата авторска поезия е една неподражаема словесна симфония за поет и пианистка, където благословено се съчетават внушенията на талантливата лирика и музиката.

Виолета Бончева: Изявява се като сладкодумна пътешественичка из териториите на своите богати спомени.

Тянка Вълчинов: „Искам да съм българин, да живея в България и тук да почиват костите ми!“

Антон Михайлов: Писателят-ентузиаст озари духовния небосклон на Хасково като някоя ярка комета, каквито ни се явяват твърде рядко.

Янко Добрев: „Ако първата ми дума е била „мамо“, втората е: „обичам Пийчов Благвата Елена!“

Иван Маринов: Той умее да разделя зърното от плявата на живота и продължава да вярва в заложеното от Бога добро у човека.

След всичко казано дотук не ни остава друго, освен да благодарим на Иван Енчев и да прибавим към своето вързопче със словесни бисери подареното ни от автора: „Добрата дума между хората никога не бива да се спестява!“

Иван ЕНЧЕВ. „Добрата дума“.

Литературни паралели. Изд.

„Българска книжница“, София, 2019.